

**KOMENDA GŁÓWNA
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ
BIURO SZKOLENIA**

**PROGRAM SZKOLENIA
Z ZAKRESU SEGREGACJI
W
ZDARZENIACH MNOGICH I MASOWYCH**

Warszawa 2013

Opracowanie merytoryczne:

- mł. bryg. lek. Mariusz Chomonicik – SA PSP Kraków
- bryg. lek. Jacek Nitecki – KW PSP Kraków

Konsultacje merytoryczne:

- st. bryg. mgr inż. Maciej Halota – SA PSP Kraków
- mł. bryg. lek. Leszek Smolarczyk – KG PSP Warszawa
- mgr Urszula Cisoń – Apanasewicz – Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nowym Sączu

Konsultacje metodyczne:

- mgr Magdalena Stajszczak – Biuro Szkolenia w Komendzie Głównej PSP w Warszawie

Spis treści

		strona
I.	Założenia dydaktyczno-wychowawcze	4
	1. Cel szkolenia	4
	2. Sylwetka absolwenta	4
	3. Warunki przyjęcia na szkolenie	4
II.	Realizacja procesu dydaktycznego	5
	1. Organizacja szkolenia	5
	2. Zalecenia i wskazówki metodyczne	6
	3. Plan nauczania	7
III.	Treści kształcenia	8
	1. Zdarzenie nadzwyczajne, zdarzenie masowe, zdarzenie mnogie, katastrofa – definicja, podział	8
	2. Fazy prowadzenia akcji ratunkowej. Organizacja pomocy medycznej na miejscu zdarzenia	8
	3. Zasady segregacji medycznej	8
	4. Różnice w prowadzeniu segregacji medycznej w przypadku zdarzenia z substancjami niebezpiecznymi	9
	5. Zachowania i reakcje psychiczne występujące podczas zdarzeń nadzwyczajnych, masowych, mnogich, katastrof i przeciwdziałanie ich negatywnym skutkom.	9
	Załączniki	11

ZATWIERDZAM
KOMENDANT GŁÓWNY
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ
gen. brygadier *[signature]* LEŚNIAKIEWICZ

Warszawa, *[signature]*

lipca 2013 r.

I. ZAŁOŻENIA DYDAKTYCZNO-WYCHOWAWCZE

1. Cel szkolenia

Celem szkolenia jest przygotowanie kandydatów na młodszych instruktorów/instruktorów ratownictwa medycznego w KSRG do realizacji zadań z zakresu ratownictwa medycznego w zdarzeniach masowych i mnogich.

2. Sylwetka absolwenta

Po ukończeniu szkolenia słuchacz powinien:

a. w sferze poznawczej:

- opisywać zasady prowadzenia wstępnej (pierwotnej) segregacji medycznej,
- wyjaśniać zasady udzielania wsparcia psychicznego,
- wymieniać objawy stresu.
- omawiać sposoby zapobiegania skutkom stresu,
- wymieniać sposoby zapobiegania panice.

b. w sferze praktycznej:

- kierować działaniami z zakresu ratownictwa medycznego do czasu przybycia zespołów Państwowego Ratownictwa Medycznego (PRM),
- prowadzić wstępną segregację medyczną,
- stosować działania pozwalające zapanować nad tłumem,
- udzielać wsparcia psychicznego poszkodowanym,
- prowadzić „odprawę” zmniejszającą niekorzystne następstwa stresu,

c. w sferze motywacyjnej, mieć ukształtowane postawy:

- odpowiedzialności za bezpieczeństwo swoje i innych,
- odpowiedzialności za stan techniczny sprzętu,
- dbałości o ciągłe pogłębianie wiedzy,
- dbałości o kondycję psychofizyczną.

3. Warunki przyjęcia na szkolenie

Kandydat na szkolenie musi posiadać skierowanie, zgodne ze wzorem określonym w załączniku nr 1 do programu, potwierdzające określone w skierowaniu wymagania.

II. REALIZACJA PROCESU DYDAKTYCZNEGO

1. Organizacja szkolenia

- a) Szkolenie organizowane jest w szkołach Państwowej Straży Pożarnej i ośrodkach szkolenia w komendach wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej.
- b) Organizator szkolenia na czas realizacji zajęć zapewnia wszystkim uczestnikom taką ilość sprzętu, która pozwala na równoczesny udział wszystkich uczestników w zajęciach praktycznych.
- c) Wykaz sprzętu niezbędnego do przeprowadzenia szkolenia stanowi załącznik nr 2.
- d) Zajęcia teoretyczne i praktyczne prowadzą lekarze, pielęgniarki, ratownicy medyczni, ratownicy w rozumieniu ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym posiadający co najmniej 3 letnie doświadczenie zawodowe.
- e) Zajęcia teoretyczne i praktyczne z zakresu reakcji emocjonalnych, paniki, stresu, wsparcia psychicznego prowadzą psycholodzy, interwencji kryzysowi, lekarze posiadający co najmniej 3 letnie doświadczenie zawodowe.
- f) Zaleca się, aby osoby prowadzące zajęcia posiadały przygotowanie pedagogiczne.
- g) Organizator szkolenia wyznacza kierownika szkolenia, który jest odpowiedzialny za sprawy organizacyjno - techniczne podczas szkolenia.
- h) Organizator szkolenia, spośród osób przewidzianych do realizacji zajęć dydaktycznych, wyznacza instruktora wiodącego, odpowiedzialnego za zakres merytoryczny szkolenia.
- i) Podstawą organizacji procesu dydaktycznego jest plan nauczania. Podstawową formą nauczania jest lekcja, której odpowiada jedna godzina dydaktyczna trwająca 45 minut. Dopuszcza się łączenie dwóch jednostek lekcyjnych.
- j) Zajęcia dydaktyczne powinny się organizować w liczbie nie przekraczającej 10-ciu godzin dydaktycznych dziennie.
- k) Na realizację programu przewidziano 30 godzin dydaktycznych, w tym:
  - zajęcia dydaktyczne – 19 godzin dydaktycznych,
  - egzamin końcowy – 10 godzin dydaktycznych.
  - podsumowanie i zakończenie szkolenia – 1 godzina dydaktyczna
- l) Warunkiem ukończenia szkolenia jest zaliczenie egzaminu końcowego.
- m) Warunkiem przystąpienia do egzaminu jest obecność na wszystkich zajęciach dydaktycznych.
- n) Egzamin końcowy składa się z egzaminu teoretycznego i ćwiczenia podsumowującego.
- o) Egzamin teoretyczny przeprowadzany jest w formie testu złożonego z 30 zadań zamkniętych, wielokrotnego wyboru z jedną prawidłową odpowiedzią. Egzamin uznaje się za zaliczony, jeśli zdający zaznaczył minimum 90% prawidłowych odpowiedzi.
- p) Warunkiem przystąpienia do ćwiczenia podsumowującego jest zaliczenie egzaminu teoretycznego.
- q) Ćwiczenie podsumowujące należy przeprowadzić zgodnie z poniższymi założeniami:
  - punktem wyjścia do ćwiczeń są informacje uzyskane ze stanowiska kierowania/CPR,
  - każdy zespół w trakcie ćwiczeń: przyjeżdża na miejsce zdarzenia jako pierwszy lub kolejny, a uczestnicy pełnią rolę pozorantów,
  - z działań sporządzana jest dokumentacja wykonanych czynności,
  - zespół, który przyjechał jako pierwszy na miejsce zdarzenia: zabezpiecza rejon prowadzenia działań, wyznacza poszczególne obszary działań (segregacyjny, nadzoru nad poszkodowanymi, przyjmowania kolejnych przybyłych zespołów),
  - kolejne przybyłe zespoły realizują zadania wyznaczone przez Kierującego Działaniami Ratowniczymi po przybyciu na miejsce działań jednostek

- Państwowe Ratownictwo Medyczne, zespół przekazuje informacje na temat prowadzonych działań ratowniczych,
- jednostki Państwowe Ratownictwo Medyczne przejmują prowadzenie segregacji,
  - w trakcie prowadzenia działań na bieżąco przekazywana jest informacja do stanowiska kierownika/CPR,
  - pozoranci ucharakteryzowani są z wykorzystaniem sprzętu do pozoracji ran,
  - działania ratownicze są filmowane, a następnie omawiane.
- r) W razie nie zdania egzaminu teoretycznego, słuchacz ma prawo do egzaminu poprawkowego w terminie wyznaczonym przez organizatora szkolenia. Do egzaminu poprawkowego bez powtarzania szkolenia można przystąpić tylko raz.
- s) W razie nie przystąpienia do egzaminu teoretycznego lub poprawkowego z uzasadnionej przyczyny, słuchacz może do niego przystąpić w dodatkowym terminie wyznaczonym przez organizatora szkolenia.
- t) W przypadkach określonych w pkt. r i s słuchacz, po zdaniu egzaminu teoretycznego, uczestniczy w ćwiczeniu podsumowującym razem ze słuchaczami następnego tego typu szkolenia, realizowanego przez danego organizatora.
- u) Uczestnicy szkolenia, którzy zdali egzamin teoretyczny i uczestniczyli w ćwiczeniu podsumowującym otrzymują zaświadczenie o ukończeniu szkolenia, zgodnie ze wzorem określonym w załączniku nr 3.
- v) W przypadku naruszenia przez uczestnika szkolenia zasad bezpieczeństwa, zostaje on natychmiast wykluczony z dalszego udziału w szkoleniu.

2. Zalecenia i wskazówki metodyczne

- a) Prowadzący zajęcia, w trakcie realizacji tematów przewidzianych w planie nauczania powinni zwracać szczególną uwagę na:
- poprawną terminologię,
  - wykorzystywanie do ćwiczeń tylko sprzętu sprawnego pod względem technicznym,
  - poprawne wykonywanie czynności,
  - kształtowanie pożądanych umiejętności oraz koniecznych nawyków,
  - bezpieczeństwo podczas realizacji zajęć.
- b) W trakcie szkolenia należy zapewnić warunki do realizacji celu głównego oraz celów szczegółowych m. in. poprzez:
- przestrzeganie zasad nauczania,
  - łączenie metod asymilacji wiedzy z metodami samodzielnego dochodzenia do wiedzy.
- c) W rozkładzie zajęć dydaktycznych należy uwzględnić korelację tematyczną.
- d) Zajęcia teoretyczne powinny być realizowane w pomieszczeniach zapewniających odpowiednie warunki higieny szkolnej oraz wyposażonych zarówno w proste, jak i techniczne środki dydaktyczne.
- e) Zajęcia praktyczne powinny odbywać się w miejscach, które umożliwiają ich sprawną i bezpieczną realizację.
- f) Zajęcia praktyczne powinny być realizowane z zachowaniem zasad BHP.
- g) Zajęcia praktyczne należy poprzedzić instruktażem wstępnym, w trakcie którego prowadzący zapoznaje słuchaczy z tematyką i celem ćwiczeń, omawia ich przebieg oraz przypomina zasady bezpieczeństwa pracy.
- h) W ramach zajęć praktycznych zaleca się przeprowadzenie segregacji wg schematu START i JumpSTART.
- i) Realizując zajęcia z tematu „Wsparcie psychiczne” należy:
- korzystać z „Zasad udzielania wsparcia psychicznego osobom uczestniczącym w działaniach ratowniczych” zatwierdzonych 21 grudnia 2012 r. przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej,
  - uwzględnić wskazówki do realizacji zajęć zamieszczone przy temacie.

- j) W trakcie zajęć praktycznych prowadzący powinien kontrolować poprawność wykonania powierzonych zadań, a w razie zauważenia nieprawidłowości, na bieżąco korygować błędy w ramach instruktażu indywidualnego, bądź grupowego.
- k) Po zakończeniu zajęć praktycznych prowadzący powinien podsumować zajęcia, przeanalizować najczęściej popełniane błędy oraz wskazać ich źródło.
- l) Każde zajęcia praktyczne z użyciem sprzętu należy zakończyć czyszczeniem i konserwacją sprzętu.
- m) Prowadzący zajęcia teoretyczne i praktyczne są zobowiązani na polecenie instruktora wiodącego sporządzić konspekty zajęć.

3. Plan nauczania

L.p.	Temat	Liczba godzin		
		T	P	R
1.	Zdarzenie nadzwyczajne, zdarzenie masowe, zdarzenie mnogie, katastrofa – definicja, podział	1	-	1
2.	Fazy prowadzenia akcji ratunkowej. Organizacja pomocy medycznej na miejscu zdarzenia	1	1	2
3.	Zasady segregacji medycznej	2	6	8
4.	Różnice w prowadzeniu segregacji medycznej w przypadku zdarzenia z substancjami niebezpiecznymi	1	-	1
5.	Zachowania i reakcje psychiczne występujące podczas zdarzeń nadzwyczajnych, masowych, mnogich, katastrof i przeciwdziałanie ich negatywnym skutkom	2	5	7
RAZEM		7	12	19

T – zajęcia teoretyczne, P – zajęcia praktyczne, R – razem

III. TREŚCI KSZTAŁCENIA

1. Zdarzenie nadzwyczajne, zdarzenie masowe, zdarzenie mnogie, katastrofa – definicja, podział – 1T;

Materiał nauczania:

Różnica między pojęciami zdarzenie nadzwyczajne, zdarzenie masowe, zdarzenie mnogie, katastrofa. Różne definicje katastrof. Podział katastrof.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- wyjaśnić pojęcia zdarzenie nadzwyczajne, zdarzenie masowe, zdarzenie mnogie, katastrofa,
- wskazać na różnice pomiędzy zdarzeniem masowym a mnogim,
- wymienić różne rodzaje katastrof.

2. Fazy prowadzenia akcji ratunkowej. Organizacja pomocy medycznej na miejscu zdarzenia – 1T, 1P;

Materiał nauczania:

Fazy prowadzenia akcji ratunkowej. Zasady organizacji pomocy medycznej na miejscu zdarzenia w zależności od charakteru zdarzenia nadzwyczajnego, masowego, mnogiego, katastrofy.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- omówić fazy prowadzenia akcji ratunkowej,
- wymienić różnice w organizacji pomocy medycznej w zależności od zdarzenia nadzwyczajnego, masowego, mnogiego, katastrofy,
- rozmieścić poszczególne podmioty ratownicze w miejscu prowadzenia działań ratowniczych.

3. Zasady segregacji medycznej – 2T, 6P;

Materiał nauczania:

Historia segregacji medycznej. Omówienie zasad i systemów segregacyjnych. Systemy segregacyjne stosowane w odniesieniu do dzieci.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- wymienić najczęściej spotykane systemy segregacyjne,
- omówić zasady segregacji pierwotnej i wtórnej,
- wskazać na różnice w systemach segregacyjnych stosowanych w odniesieniu do dzieci,
- zastosować schemat START,
- zastosować schemat JumpSTART,
- wyjaśnić zasady organizacji akcji, w której prowadzona jest segregacja.

Uwagi dotyczące realizacji tematu:

W ramach zajęć praktycznych zaleca się przeprowadzenie segregacji wg schematu START i JumpSTART:

- przeprowadzenie segregacji: opis stanu poszkodowanych w formie prezentacji multimedialnej bez limitu czasu,
- przeprowadzenie segregacji: opis stanu poszkodowanych w formie prezentacji

- multimedialnej z limitem czasu (30 sekund na jednego poszkodowanego),
- przeprowadzenie segregacji: poszkodowani ucharakteryzowani bez limitu czasu,
  - przeprowadzenie segregacji: poszkodowani ucharakteryzowani z limitem czasu (30 sekund na jednego poszkodowanego).

4. Różnice w prowadzeniu segregacji medycznej w przypadku zdarzenia z substancjami niebezpiecznymi – 1T;

Materiał nauczania:

Zasady prowadzenia segregacji w przypadku zdarzenia z substancjami niebezpiecznymi. Różnice występujące podczas tego rodzaju zdarzeń w porównaniu z działaniami bez udziału substancji niebezpiecznych.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- omówić zasady prowadzenia segregacji w przypadku zdarzeń z substancjami niebezpiecznymi,
- omówić różnice w prowadzeniu segregacji w przypadku zagrożenia ze strony substancji niebezpiecznych w porównaniu z prowadzeniem segregacji bez zagrożenia ze strony substancji niebezpiecznych.

5. Zachowania i reakcje psychiczne występujące podczas zdarzeń nadzwyczajnych, masowych, mnogich, katastrof i przeciwdziałanie ich negatywnym skutkom – 2T, 5P;

Materiał nauczania:

Zachowania i reakcje psychiczne, które mogą wystąpić podczas zdarzeń nadzwyczajnych, masowych, mnogich i katastrof. Pojęcia stres, strach, lęk, panika. Kryzys psychologiczny. Zasady prowadzenia wsparcia psychicznego w stosunku do osób poszkodowanych i ich bliskich. Konsekwencje nieumiejętnego radzenia sobie ze stresem. Zasady prowadzenia spotkań po zakończeniu akcji, których celem jest redukcja poziomu stresu. Objawy wskazujące na potrzebę skorzystania z pomocy psychologicznej.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- omówić zachowania i reakcje psychiczne mogące wystąpić podczas zdarzeń nadzwyczajnych, masowych, mnogich i katastrof,
- wskazać na zagrożenia ze strony zbiegowiska,
- wymienić warunki sprzyjające rozwojowi paniki,
- wymienić zagrożenia będące następstwem powstania panik,
- omówić sposoby zapobiegania powstawaniu/rozprzestrzenianiu się paniki,
- wymienić cechy kryzysu psychologicznego,
- udzielić wsparcia psychicznego potrzebującym.
- omówić następstwa stresu.
- przeprowadzić spotkanie po zakończeniu działań, którego celem jest redukcja poziomu stresu,
- rozpoznać u siebie i innych objawy wskazujące na potrzebę skorzystania z pomocy psychologicznej.

Uwagi dotyczące realizacji tematu:

W ramach zajęć praktycznych:

- każdy uczestnik musi przeprowadzić z grupą spotkanie po zakończeniu działań, którego celem jest redukcja poziomu stresu,

- należy omówić sposób udzielania wsparcia psychicznego poszkodowanym przez uczestników szkolenia (w trakcie organizowanych w czasie szkolenia ćwiczeń).

.....
(pieczęćka jednostki delegującej)

KARTA SKIEROWANIA

Jednostka zgłaszająca

Nazwa .....

Adres .....

Tel./Fax .....

Kieruję Panią/Pana .....

(stopień, imię i nazwisko, imię ojca)

urodzoną /ego .....

(data i miejsce urodzenia)

na szkolenie z zakresu segregacji w zdarzeniach mnogich i masowych

realizowane w dniach ..... W .....

Oświadczam, że kierowany/-a posiada:

- a) kwalifikacje ratownika, aktualne na czas trwania szkolenia, zgodne z wymaganiami określonymi w ustawie o Państwowym Ratownictwie Medycznym,
- b) kartę szkolenia wstępnego w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy lub zaświadczenie o ukończeniu szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, aktualne na czas trwania szkolenia.

oraz

w przypadku strażaka z jednostki ochrony przeciwpożarowej, z wyłączeniem OSP – kierowany/-a:

- c) nie posiada przeciwwskazań do pełnienia służby na stanowiskach bezpośrednio związanych z działaniami ratowniczymi,
- d) posiada orzeczenie komisji lekarskiej lub zaświadczenie lekarskie potwierdzające okresowe badanie lekarskie, aktualne na czas trwania szkolenia,
- e) ukończył co najmniej szkolenie podstawowe strażaka jednostki ochrony przeciwpożarowej lub szkolenie podstawowe w zawodzie strażak.

w przypadku strażaka ratownika OSP – kierowany/-a posiada:

- c) zaświadczenie lekarskie potwierdzające możliwość udziału w działaniach ratowniczych,
- d) zaświadczenie potwierdzającego ukończenie co najmniej szkolenia podstawowego dla strażaków ratowników OSP lub równorzędnego,
- e) ważne ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków.

.....
(miejscowość, data)

.....
(podpis kierującego)

Wykaz sprzętu do przeprowadzenia szkolenia

Lp.	Sprzęt		Ilość
1.	Zestawy segregacyjne	kpl.	3
2.	Namiot pneumatyczny	szt.	1
3.	Płachta ewakuacyjna	szt.	5
4.	Deska ortopedyczna	szt.	3

.....
(pieczęć podłużna)

Z A Ś W I A D C Z E N I E

.....
(imię i nazwisko)

Urodzony (a) .... dnia ..... r.
w ..... woj. ....
ukończył(a) .....

szkolenie z zakresu segregacji w zdarzeniach mnogich i masowych

przeprowadzone w .....
w okresie od ..... r. do ..... r.
według programu z dnia .....
zatwierdzonego przez .....

....., dnia .....r.
(miejsowość)

Nr .....

ORGANIZATOR

.....
(pieczęć, podpis)

Za uczestnictwo w szkoleniu przysługuje 19 punktów edukacyjnych
(zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie doskonalenia
zawodowego ratowników medycznych, Dz. U Nr 112, poz. 775)

L.p.	Temat	Liczba godzin		
		T	P	R
1	Zdarzenie nadzwyczajne, zdarzenie masowe, zdarzenie mnogie, katastrofa – definicja, podział	1	-	1
2	Fazy prowadzenia akcji ratunkowej. Organizacja pomocy medycznej na miejscu zdarzenia	1	1	2
3	Zasady segregacji medycznej	2	6	8
4	Różnice w prowadzeniu segregacji medycznej w przypadku zdarzenia z substancjami niebezpiecznymi	1	-	1
5	Zachowania i reakcje psychiczne występujące podczas zdarzeń nadzwyczajnych, masowych, mnogich, katastrof i przeciwdziałanie ich negatywnym skutkom	2	5	7
RAZEM		7	12	19

T – zajęcia teoretyczne, P – zajęcia praktyczne, R – razem